శాంతమ్మ సాధింపు

ఉప్పటిల్లి సూర్యనారాయణమూర్తిగారు

సుమారు తొమ్మిది ఘంటలు [illegible]ది. కామరాజు లోపలికివచ్చి “[illegible]దే” అని యడిగెను.

“[illegible] [illegible]సు” అని [illegible] చూడగా విద్యార్థులు [illegible] కామరాజు చాప [illegible]లోపలికి వచ్చి “[illegible]” అని [illegible]చ్చుట [illegible] గురువుగారు [illegible] యుండెను. ఇంతలో [illegible]ను [illegible] నుంచి శాంతమ్మ [illegible] లోపలికి పోయెను. కామరాజు [illegible] కడుగుకొనుచు “పాఠ[illegible] పరీక్షలో[illegible].” అని [illegible] ప్రోత్సాహపరచుచు, [illegible], వస్త్రముచు ధరించుచు, “[illegible] ప్రాపాలిపను కంఠపాఠము చెప్పెదరా!” అని యడిగి, తొందర[illegible] వంటయింటిలోని కరిగెను.

పైనుదహరించిన కామరాజు [illegible]ను పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడు. శాంతమ్మ ఆతనిభార్య. ఆమెకియందొక కాలముగడచిన స్త్రీయును, ఈభార్యాభర్త లిరువురును మాత్రమే యుండిరి. గేహమువద్ద కూర్చునియున్న బాలకులు లీయనపాఠశాలలో వివిధతరగతులలో [illegible]దువుకొనుచు, పాఠములను నేర్చుకొనుటకు [illegible] గృహమునకువచ్చిన వారు. ఇంటియందుండు ముదుసలి స్త్రీ కామ[illegible]త.

౨

కామరాజు అతిశీఘ్రముగ భోజనము చేసి, వంటయింటినుండి వచ్చి, అంగీ తొడుగుకొని, యుత్తరీయమును మీదవేసికొని, “పాఠములను చదువుచుండుడు. నేనిపుడే వచ్చెద” నని విద్యార్థులకుచెప్పి, వీధిలోనికి పోయెను.

ఏనిమిది ఘంటలయినది. తొమ్మిదవ ఘంటయును ముగిసినది. ఇంకను ఉపాధ్యాయుడు వచ్చుటలేదు. నిద్రసమయమగుటయు, ఉపాధ్యాయుడు రాకుండుటయు మూచి, పాఠశాలలో నాటిదినమున జరిగియుండెడి సమాచారములను గూర్చి ముచ్చటించుకొని, ఉపాధ్యాయుడు రాడను మనోనిశ్చయముతో శాంతమ్మను పిలచి, “మేము వెళ్ళిపోయెద” మని చెప్పి విద్యార్థులు వెడలిపోయిరి. శాంతమ్మ పనులన్నియు ముగించుకొని, పడకటింటిలోనికిపోయి, అచట కూరుచుని యుండెను.

రాత్రి పదిఘంటలయినవి. శాంతమ్మ అట్లనే కూర్చుని యుండెను. సుమారు పండ్రెండు ఘంట లయినను, కామరాజు రాకపోవు టను చూచి శాంతమ్మ నిద్దర నాపుకొన నల విగాకుంటచే పట్టకేలకు శయనించెను. ఇంటి యందుండు ముసలితూమె, వీధి గుమ్మమువద్ద కామరాజురాక కెదురుచూచిచూచి అతఁడెప్ప టికిని రాకుండుటచే నిద్దురపోయెను.

3

టవునుస్కూలుకు పోవుమార్గమునందు, ఆకుల వీధియని యొకవీధి యున్నది. ఇది బజారునకు సమీపమున ఉన్నది. ఇచట తమలపాకుల వ్యాపారము హెచ్చుగా నుండు టచే దీనికి ఆకులవీధి యని పేరువచ్చినది. ఈ వీధియందు తూర్పునను దీపముప్రక్క నొక చిన్న గడ్డియిల్లు ఉన్నది. ఆ యింటియందు పున్ని, వరహాలు అను యిరువురు స్త్రీలు కాపురముండిరి. పున్ని ఆ యింటియరుగుమీద కిల్లీల దుఖాణము వేసికొని ఉదయము ఆరు ఘంటలనుండి రాత్రి తొమ్మిది, పదిఘంటల వరకు, బాటసారులకు కిల్లీలు విక్రయము చేయు చుండును. ఈమెకు పనియుండుసమయ మున యుక్తవయస్కురాలగు వరహాలు దుఖాణముపై కూర్చుండును. ఈమె దుఖా ణము నడపెడు సమయమున వ్యాపా రము హెచ్చుగా ఉండును. సుమారు తొమ్మిది పది ఘంటలకు దుఖాణమును ముగించు వాడుక కలదు. నాటిదినమున తొమ్మిదిఘంటల సమయముననే వ్యాపారము ముగించి యింటిలో పున్ని తనగృహకృత్య ములను నెరవేర్చుకొనుచుండెను. వీధితలుపు మాత్రము మూయబడియుండెను. ఇంతలో వీధి తలుపుతట్టిన శబ్దమును విని "ఎవరుమీరు" అని లోపలనుండి ప్రశ్నించినయొకస్త్రీ కంఠ ధ్వని వినవచ్చెను. "ఏవరునూలేదు. నేనే" అని బయటతలుపువద్ద నిలువబడియున్న పురుషుడు మెల్లగా ననుచుండెను. కాని, ఆసమయమున ఆ వీధిలోనుండి యెవ్వరు పోవుచుండిరదియు ఆయ నకు తెలియదు. ఆయింటికి కొంచెము దూర ములో ఉన్న సోడాదుఖాణమువద్ద సోడా త్రాగుచు నిలువబడియున్న వెంకట్రావు నీయన చూడలేదు. పకోడీలరామన్న యీతనినే చూ చుచున్నాడనుసమాచార మీయన కెంతమా త్రమును తెలియదు. అయినను తన్నాసమయ మున నెవరుచూచెదరో యను భీతిమాత్ర మీ యనమనసును వీడిపోవుట లేదు. తలుపుతెరచి లోన నీతడు ప్రవేశించుసరికి పెరటిలోని తలుపు మూసినశబ్దముమాత్రము వినవచ్చెను. ఈయన యింటిలోనికి ప్రవేశించెను. గూటి యందొక దీపపుబుడ్డీ వెలుగుచుండెను. ఒక మూలనుండెడి నులకమంచముమీద నొక బొంతగుడ్డ పరచియుండెను. ఆ యింటియందు మరి యేమియును లేకుండెను. ఇంటియందు ప్రవేశించినతోడనే, పున్ని, "పంతులూ వచ్చి నావా? నేను చెప్పినది తెచ్చితివా?" అని యడిగెను. "నీమాటకు ఆటంక ముండునా?" అని కామరాజు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిన పిమ్మట, ఏదియో వారిరువురు మాటలాడుకొని, "వర హాలు! ఇటురమ్ము" అని వెనుక యింటియం దున్న యువతినిపిలచి, ఆ [illegible]దుయింటి

యందుంచి, చేత నేదియో పట్టుకొని పున్ని యథాప్రకారము తనగృహకృత్యములు నిర్వర్తించుకొనఁ బోయెను.

ఇట్లు కొన్ని దినములు గతించినవి. శాంతమ్మకు దినదినమునను మనశ్శాంతి తక్కువగుచుండెను. ఏమి చేయుటకును ఆమెకు తెలియకుండెను. భార్యకు భర్తయొక్క నిరాదరణకంటె కష్టమింకొకటి లేదు. పాప మా శాంతమ్మ యెన్నిదినము లని యిట్లూరక యుండగలదు? కామరాజు ప్రవర్తన యందరకును వెల్లడి యాయెను. తనవద్దనుండు విద్యార్థులును ఆతని నడవడినిగూర్చి గుసగుస లాడుచుండిరి. తనయింటి సమీపమున నుండువారలు శాంతమ్మను జూచి, యామె యవస్థను విచారించుచు, ఆమెపై జూచి కొంత దయగలిగి యుండెడివారు. ఇట్టియెడ స్త్రీలకుండెడి యాయుధము మరణముగాని వేరుగ మరొక్కటి [illegible]. [illegible] ఎట్లయినను ప్రాణత్యాగము చేయుటకు శాంతమ్మ నిశ్చయించుకొనెను. అయినను ఆమె తొందరపాటుతో నేకార్యమును చేయునది కాదు. ఏకార్యమునకైనను దీర్ఘముగా ఆలోచించును. ఆనాటిదినము సంధ్యాకాలమున గుమ్మములనూడ్చి, అచటనే తనచేతియందుండెడి చీపురునట్లనే పట్టుకొని పదియో [illegible]లో చించుకొనుచుండెను. ఆసమయమున రుక్మిణమ్మ పెరటిలో నుండివచ్చి "చెల్లీ! ఏకారణమున నట్లు నిలువబడియుంటివి?" అని యనునప్పటికి చేతియందున్న చీపురు క్రింద పడిపోయెను. ఆమె మాటలాడుట లేదు. కన్నీరు మున్నీరుగా వెలువడుచుండెను. ఆమె వెక్కి వెక్కి యేడ్చుచుండెను. రుక్మిణమ్మకు యన్నియు తెలియును. శాంతమ్మకన్న వయసున పెద్దది. వెంటనే యామె శాంతమ్మను తన చేతులలోనికి తీసుకొని యామె యరుగుమీదనే [illegible] కూర్చుండబెట్టుకొనెను. రుక్మిణమ్మకు యిదియంతయు తెలియక పోలేదు. కాని, యెన్ని విచారము లయినను, యెన్ని మనోవికారము లయినను గంగాస్నానము చేసినతోడనే పాపములు పోవునట్లు, ధైర్య మూనినతోడనే దూరముగ పోవునుగదా! అట్లు కొంత సేపటివరకును మాటలాడుచు కూర్చుండినపిమ్మట రాత్రియైనది. చీకటి [illegible] జేసి రుక్మిణమ్మ తనయింటికి పోయెను. వారిరువురు నేమి మాటలాడుకొనిరో? యేమియాలోచించిరోగాని, రుక్మిణమ్మ వెళ్లినసమయమునుండియు, శాంతమ్మ ధైర్యముగా నుండి, ఏదియో కార్యనిశ్చయమునందున్నదానివలె కన్పట్టుచుండెను.

ఆనాడు శనివారము; పూర్ణిమ. చంద్రుడు సంపూర్ణముగ ప్రకాశించుచుండెను. రాత్రి యెనిమిది ఘంటలయినది. కామరాజు ఎప్పటియట్లు భోజనముచేసి వెల్లనియంగీ తొడుగుకొని, జరీయుత్తరీయమును వేసికొని, వీధిగుమ్మమువద్ద నిలువబడియుండెను. వరహాలుండుయింటికిపోవ ప్రయత్నముతోనే యుండెను. పూర్వము యెవ రేమియనుకొనెదరో యనుభయముచే రాత్రి యెవ్వరునూ చూడకుండెడుసమయమున వెడలుచుండెడువాడు. ఇప్పు డదంతయు పో

యినది. ఎవ రేమియనుకొనిన తన కేమియను నవసరకు వచ్చెను. ఆయన గుమ్మము దిగుట కుముందు శాంతమ్మ తెల్లని చీరె యొకటికట్టు కొని, రవికతొడుగుకొని, గలకుండెడి యాభర ణములన్నియుదాల్చి, తలదువ్వుకొని, వన్నె లాడివలె గుమ్మములోనికి వచ్చెను. అది చూచి కామరాజు ఆశ్చర్యముతో "ఇదియేమి యీ వేషము?" అని యడిగెను.

శాం—ఏమియు లేదు. ఏదో [illegible] వేషము.

కామ—ఇట్లు బయలు దేరుటకు కారణమేమి?

శాం—బయలు దేరినాను, మరి—

కామ—ఎక్కడి కేమిటి?

శాం—ఎక్కడికో అక్కడికే.

కామ—నాన్ సెన్సు. [illegible]

శాం—నాన్ సెన్సు లేదు, గోనసంచి లేదు. వాళి కమేమిటి? వాళికము లేదు, గీళికము లేదు.

ఇట్లు శాంతమ్మ తనతో యిదివర కెన్న డును మాట్లాడి యుండలేదు. ఎందుచే ఇట్లను చున్నదియు ఆయన గ్రహించలేక పోయెను.

గుమ్మములోఉన్న యాతడు చావిడిలో నకు వచ్చినాడు. అతనితో శాంతమ్మయు వచ్చినది. ఆమెను మంచిమాటలతో ఆడి గిచూడవలయునని "ఏమిటి, శాంతా! ఎచట కు బయలు దేరితివి. ఎవ్వరి యింటనైనను కార్యమగుచున్నదా యేమి?" అనియడిగెను.

శాం—మీకు లేనికార్యము నాకేమి?

కామ—అట్లయిన యెచటకు పోవుచుంటివి?

శాం—మీరెక్కడకు?

కామ—నేనెక్కడకు వెళ్లెదనో, నీకు చెప్పి వెళ్లవలయునా యేమి?

శాం—చెప్ప నవసరములేదు. వెళ్లవచ్చును. మిమ్ములను నేను ఆటంకపరచితినా యే మి? ఆటంకపరచినను మానుదురా? వెళ్లేడు.

కామ—నీవు వెళ్లెదవు [illegible] ఏమి?

శాం—నేనునూ వెళ్లేను.

కామ—ఎచ్చటకు?

శాం—మీ రెచ్చటకు?

కామ—మతిమించి రాగములో పడ్డదే?

శాం—మించిందా? మించుతుందా, మరీ మిం చుతుంది.

ఈ [illegible] కామరాజునకు [illegible] యలేదు. శాంతమ్మ కన్నులు నిప్పులవలె యుండి ఒకొక్క చూపునకు ఎదురుగా ఉన్న వాళ్లంతా మాడిపోవునట్లున్నది. ఆడవాండ్లు చూడకుండిన సరియే, కాని చూచిన యెడల ఎవ్వరున్నూను నిలువబడగలరు? ఇంతవఱకును నిలువబడి యున్న కామరాజు కుర్చీమీద కూర్చునెను. ఏమియు తోచలేదు. శాంతమ్మ మాత్రము బొటనవ్రేలుతో నేలపై వ్రాయుచు నిలువబడియుండెను.

కామ—అట్లయిన, నీవును వెళ్లెదవందువా?

శాం—వెళ్తానా, మరీ వెళ్తాను. నేనుమాత్రము మనిషిని కానా యేమి? మీకు అదియుం టే;నాకు—

ఈమాటలు శాంతమ్మ నోటినుండి వెలువడు సరికి కామరాజునకు శరీరస్మృతి తప్పెను. ఇక పైమాట యేమివచ్చునో యను భయ ముద్భవించెను. కాని కొంతవడికి తెలివి తెచ్చుకుని ధైర్యముగా—

కామ—అది అనుచున్నవు. ఇది యెవరు?

శాం—ఎవరు? తెలియదనుకున్నారేమో? ఆ బానిసముండ, ఇల్లెమ్మది—

కామ—దానిని నాటం ఏమిటి?

శాం—ఏమిటా? ఏమియు లేదా. మీ సంగతి అంతయు తెలియదనుకొన్నారు. స్త్రీలెన్న మగవారలయితే మరి మాటలాడుతారా? ఏమిటి నాలో తక్కువ అని అలా—

కామ—బాగుగనే ఉన్నది. ఇష్టము లేని యెడల మీ యింటికి పొమ్ము.

[illegible]

[illegible] వారు నన్ను మీ కిచ్చినా రనుకొనినా రేమో?

ఇంతలోకే కామరాజు పరిస్థితియు తెక్కువాయెను. గదిలోనికి వెళ్లి కామరాజు శాలువయు మును తీసి బట్టలగొంపురు తగిలించి మంచము మీద కూరుచునెను. ఆ సమయమునే శాంతయు గదిలో ప్రవేశించెను.

శాం—ఆలాగున కూర్చున్నారేమి? వెళ్లుడు. పాన్పు మీ రాకకై వేసియుంచును.

కామ—వెళ్లను.

శాం—అయ్యో! వెళ్లకపోయిన యెట్లు? అది మోసపదూ?

ఏమియనుటకును కామరాజునకు మాటలు రాలేదు. మనసులోని ఏదియో నూతన భావవికార ముద్భవించెను.

కామ—మరి వెళ్లను.

శాం—ఆ! వెళ్లరూ? ఈవేళ మీ మాటే?

కామ—నిజము. వెళ్లను చూడు.

శాం—మగవారిని నమ్మమనినారేమి? ఇన్ని దినములనుండి యెందులకు వెళ్లితిరి? అది నేడు నాకన్న అంగకత్తె యనియా? పండి తర్జించుననియా? ఏమి చూచి వెళ్లినారు?

కామ—ఏమియో? పొరపాటయినది.

ఇట్లు కరిత్రెనొకరు సంభాషించుకొని, కొంతసేపటికు శాంతమ్మ కామరాజ భుజముపై తలనిడి, చేయి యాయనమీదవైచి, నిద్రపోవుచుండెను. [illegible] కామరాజు [illegible] కన్నులనుండియు నీరు కాచుచుండెను. ఇదివరకు కాపురము చేసిన పాపమంతయు ఈ నీటిరూపముగ పోవుచుండెను. ఇట్లు కొన్నిదినములు గడచిన పిమ్మట చూడ వారియింట మోహన రాగము చిన్నవాడొకడు తనవచ్చియు రాని ముద్దుమాటలతో, తన తల్లిదండ్రులగు శాంతమ్మ, కామరాజులకు ఆనందము కలిగించుచుండెను.

ఆట యాగ్రామమున నుండు వరహాలు తన గ్రామమున వ్యాపారము మునుపటివలెనే జరుగకుండుటచే యా గ్రామమువిడచి తాతా నగరము వెడలిపోయెను.